

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četristopne petitive 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Belgradska pisma.

V Belgradu 22. avgusta.

II.

Včeraj na večer je bila veličastna baklada pred palačo knežev. Velikansko široki prostori protežnih Mihajlovih ulic so bili prepolni naroda. Vojaška godba srbska je igrala novo srbsko himno, katero je zložil naš slavni Davorin Jenko. Med drugimi komadi je igrala tudi našo „Pridi Gorenjč“. Kako me je zveselilo tu, globoko v jugu našo domačo pesem udomačeno najti! In isto je moral star Hrvat čutiti, ki mi je ob tej priliki rekel: „Evo, kako je naš narod velik, a kako razcepan!“ — Po bakladi je baje dobil magjarski konsul Kallay nekoliko „katzenmusik-e“.

Denes nas je probudilo streljanje kanonov. 100 strelav in eden je naznanjalo, da denes dopolnjuje knez Milan svoje 18. leto, ter da sam nastopi vladu. Na vseh oglih in v rokah meščanov smo videli proklamacijo knežev, njegovo prvo delo. Ta proklamacija se glasi v izvirniku (katero kot Slovincem razumljivega ne prevajamo na slovensko) tako-le:

„Mome dragome narodu!

Stupivši u punoletstvo, koje je propisano za srpskog vladavca, Ja sam danas, po milosti božjoj i volji naroda, preduzeo knjaževsku vladu, shodno Carskim hatišerifima i Narodnom Ustavu, kao naslednji knjaz Srpski Milan M. Obrenović IV. Srbi! Kad sam pre četiri godine, još mlad i nekaj, na presto srpski stupio, Ja sam razumeo ono opšte oduševljenje, kojim ste Me predusreli, kao izraz vašeg poštovanja prema spomenu Mojih slavnih predaka i prema njihovim zaslugama za Srbiju. Odgajen odonda u svome maloletstvu vašom predanošću i vašim rodoljubljem, Ja izpunjavam danas priyatnu dužnost, izjavljajući svoju vladalačku blagodarnost narodnim predstavnicima, narodnoj in redovnoj vojsci, sveštenstvu, činovništvu i vascelom narodu, koji je u teškim trenuteima prihvatio i podigao mladi ogranak Obrenovića. Naročito se osećam zahvalan prema onim odličnim i

rodoljubivim muževima, koji su, pozvani poverenjem narodnim, ko Namestnici Knjaževskog dostojanstva, o Mome razvitku svesrdno brigu vodili, koji su Mi brižljivo očuvali i utvrdili presto, i predali Mi zemlju naprednu i zadovoljnu. Braćo! Za ovoliko predanost vašu k Meni i plemenu Mome, Ja vam se ne mogu za sada bolje odužiti, no zadajući vam na današnji dan svečanu svoju knjaževsku reč, da će Mi najglavnija briga biti ta, da budem dostojan naslednik prestola Obrenovića i da verno sledujem narodnim mislima Moga velikog prethodnika, nezaboravljenog knjaza Mihaila. Neka bi njegov uzvišeni duh nad nama lebdio, da nam, kao zvezda prehodnica, ukazuje puta k sjajnoj budućnosti srpskoj! Ocenjujući blagodeti Narodnog Ustava, koji je u dogovoru između Velike Narodne Skupštine i Moga Namestništva utvrdjen i proglašen, Ja se radujem, što mogu otpočeti vladu knjaževsku kao ustavan vladalac. Neka nam svima bude zajednička dužnost, da sveto držimo ovu osnovu narodnih ustanova, koja nam daje jemstva i za dalji razvitak njihov. Ovim velikim aktom narodnim otvoren Mi je put, da u dogovoru sa Narodnom Skupštinom mogu posvetiti svu svoju brigu unapredjivanju svestranog blagostana zemaljskog. I ako nije neznatan napredak, koji je učinila naša mlada kneževina u svakome obziru, ostaje nam ipak mnogo teških zadataka da rešimo, pa da možemo spokojno ostaviti produženje svoga dela u nasledje svome potomstvu. Državni zvaničnici naročito su pozvani, da Mi, svaki po svome položaju, olakšavaju zavladjivati ovako mnogobrojne i teške zadatke. Utvrđujući ih ovim u njihovim zvanijama i činovima, Ja im preporučujem, da produže savesno vršiti službu, koja im je radi sreće narodne poverena. No sav naš trud ne bi bio dovoljan bez potpore svekolikoga naroda. Zato vas sve pozivam, Srbi! da Mi pritečete u pomoć onim rodoljubljem, kojim ste se svagda odlikovali. Pokazujući se kao narod od reda u svima, pa i najtežim prilikama, poštujući zakone i slušajući vlasti zemaljske, vi ste Srbiji na daleko stekli uvažanja. Starajmo se, da to

uvažanje ne samo nepovredno održimo, no budimo surevnjivi, da ga još i umnožimo. Grešno bi bilo, da izgubimo i najmanju tekovinu naših otaca, a malo ponosno, da sami ništa ne privredimo. Ostanite dakle i dalje na tome spasonomnom putu, i imajte poverenja u dela svoga knjaza, koji je tvrdo naumio, da se sav posveti sreći vašoj, pa će Providjenje nebesko bogato nagraditi naše rodoljubive trude, a naša mila otačbina zauzeće naskoro u redu naprednih zemalja ono mesto, na koje joj daju prava mnogobrojne vrline naroda Srpskog. Dano u Beogradu 10—og Avgusta 1872—ge godine. M. Milan Obrenović IV. s. r. knjaz srpski.“

Ta proklamacija je naredila dober vtis in, če mogoče, še pomnožila zares občne in srčne simpatije do mladega kneza.

Ob 10. dopoldne se je vršil glavni čin cele svečanosti, sijajni sprovod kneza od njegovega stanovanja (konaka) v cerkev. Že ob 7. zjutraj so bile vse dolge ulice, dva dni prej že okinčane, po katerih je imel sprovod biti, natlačene ljudi, in na oknih obstranskih hiš se je glava glave tiščala. Ker je človeku nemogoče naenkrat na več krajih biti, moral sem se odločiti, ali da sem v cerkvi, za kamor sem vstopnico od komiteja imel, ali da na ulicah opazujem pisane množice čakajočega naroda in vidim kneza z njegovo svito. Odločim se za poslednje ter poiščem ugodno mesto. Ako sem hotel spredaj v prvih vrstah špalira ostati in sprovod popolnem videti, moral sem se zgodaj postirati in to sem storil. Skoro celo uro sem moral vstrajati, s hrbtom in komolci braniti se navalu zadaj stoječih, ki so naprej rinili. Čakanje mi nij bilo dolgo, ker sem imel zabavo in pa ker je baš meni nasproti onkraj gaza za sprovod bil postavljen del srbske narodne vojske. — Zabava je bila ta, da ste dve krasni Srbkinji iz boljnih stanov poleg mene stali in z isto trdovratnostjo kot jaz svoj prostor čuvali. Od početka sem razgovor poskušal z majhenim vspehom, kmalu pa je ena postala besédnejša in kasnejše, ko so menda po kakem slovenizmu, ki sem ga v svoji srbščini

Listek.

Začetek ruskega pomorstva.

(Po ruskem poslovenil dr. J. Ribič.)

Pri sedanji ruski obrtniški razstavi v Moskvi ima posebno častno mesto čoln, katerega je stesal car Peter veliki lastnoj rokoj. — Ruski jo sploh imenujejo „deduško ruskago flota“ in pridana mu je straža v obleki, ki je bila navadna ob času Petra Velikega.

Zgodovina mu je ta-le:

Peter I. je nekaj v selu Izmailskem ogledoval starine nabrane v domu svojega pradede Nikite Ivanoviča Romanova. Kar zapazi med njimi nek čoln, ki nij bil v rabi in je bil celo drugačen od čolnov takrat v Rusiji navadnih. S carjem je bil takrat njegov učitelj, France Zimmermann. Radovedni car ga popraša, kak je ta-le čoln, in izve z začudenjem, da je angleški čoln, ki se rabi na morji, pri ladjah in da se vozi z jadri z vetrom in proti vetru. To je bila novost, kakoršne Peter še nikdar nij videl. Isto minuto ga hoče na reko Jauzo spustiti, a čoln je bil skoro ves razrušen. Treba je bilo poprej popraviti ga in poiskati te-

sarja. Slučajno so dobili Holandca Brandta, istega, ki je stesal čoln pri carju Aleksiju Mihajloviču. Ta popravi, overi čoln, spravi ga na vodo ter se nekaj časa vozi pred carjem stoječim na bregu. Dovoljno nagledavši se manevriranja mojstrovega vsede se Peter z Brandtom vred v čoln in ga začne voditi. Že prvokrat se mu je novo delo tako posrečilo, da je odslej bilo veslanje v čolnu njegova najljubša zabava. Kmalu ste reki Jauza i Moskva bili premajhni za mladega carja in mali izleti na vodi do sela Kolomenskega nijso več zadostovali njegovi strasti do veslanja.

Leta 1691 so bili pozvani novi mojstri iz Holandije in postavili so ladjišče na Perejaslavskem jezeru v zdanji Vladimirski guberniji. Zdaj se Peter spravi na delo in prva jahta spuščena na vodo je bila dovršena po njegovih rokah pod vodstvom holandskega mojstra Arriea-a. Prvega maja 1692. leta začne car udivljen po svojem delu, vožnje po jezeru in ko je novo pomorstvo štel pet ladij, taki izleti nehajo biti prosto sprehajanje dvora, bili so morsko učenje in čestokrat celo manevri. Perejaslavsko jezero, 8 verst dolgo in 7 široko, nij dolgo časa zadostovalo Petrovi strasti do plavanja po morji. Meseca maja leta 1694 se

napoti čas v Soloveski samostan, na otoku Solovkah v Belem morji. Pri tej priliki Peter kmalu da nij prišel ob življenje. Vzdignila se je namreč na morji taka burja, da so vsi ljudje na ladji izgubili up do rešitve, tako da je Peter sprejel sv. obhajilo in pričakoval smrti. A Bog je rešil svojega izvoljenega.

Kormilnik, prost ruski kmet edini nij izgubil poguma in je srečno pripeljal carsko jahto izmed povodnih pečin in jo pristavil k bregu; bilo mu je ime Antin Ivanovič.

Peter je v spomin svoje rešitve postavil na mestu, kjer je stopil na breg, lesen križ izdelan lastnimi svojimi rokami, na katerem so napisane besede: „Ta križ je napravil kapitan Peter 1694. leta.“

Leta 1695. je Peter preložil ladjišče v mesto Voronež in pozneje tudi ustanovil pomorstvo na baltijskem morji.

Čoln ki ga je zagledal Peter v selu Izmailjevem se hrani še sedaj kot svetinja v Peterburgu in je letos na razstavi v Moskvi. Po pravici ga imenujejo „deduško ruskago flota“.

moral narediti, in po akcentu, kateri baje skoro vsakemu Slovincu, hrvatsko-srbski govorečemu vedno ostane, — spoznali, da nisem Srbin ter me popitali, „od koda“ sem — seznanili smo se bolj. Ko sem jima povedal, da sem „Slovenec“, razumeli ste, kot da pravim, da sem Slovan. Pomoči sem torej moral njenemu odpustljivemu pomanjkanju etnografske znanosti z razlaganjem, da en slovanski roditelj med Dravo in Adrijo nekje stane, ki ima ime Slovencev. Zanimljivo se jima je zdelo, da človek toliko mil daleč po noči in po dnevi, po železnici in Donavi potuje, da njih srbskega kneza vidi. Bili ste vrli domorodkinji, za to ju je to veselilo.

Nasproti je bila vzdolž razpostavljena narodna vojska. Vojniki so krepke postave; ti zarjaveli obrazi vse skozi inteligentni. Kadar pride do boja za zedinjenje Srbstva (kar je samo vprašanje časa), bili se bodo ti junaki kakor levi. Vidi se jim, da to niso s silo v vojsko vtaknjeni ljudje, vsak je ponosen na svojo uniformo in puško. Slovana, ki je, kakor mi, večno naše vojake v tujem jeziku komandovati čul, zanima celo slovanski komando: „na desno, — na levo — s ramenú (poslednji u, ali poslednji slog sploh komandant zatega). Kretanja ali gibanja vojakov in oddelkov nima tiste lesenosti, tiste na mašino spominjajoče mrtvosti, v katero naš korporal vojaškega novaka uvežba. Ravno tako nij tu — kakor sem tudi pozneje denes po javnih prostorih videl — ni sledu onega odločevanja, one odstranjevalnosti ali preziralnosti, ki je in deloma še loči pri nas vojaštvo, posebno oficirje od „meščanske kanaliije.“ Častnika ali prostaka najdeš tu v najlepših društvih, častnike in prostake najdeš tu skupaj družabno razgovarjač se.

A da se vrnem k sprovodu.

Ob 10. uri se je začel. Na konjih so najnaprej jezdili stražniki kneževe osebe, krasno oblečeni. To so orjaški možje; Agamemnon, Ahil in drugi junaki pred Trojo, ali vitezi križarskih vojsk so morali tako izgledati kakor ta straža. Za njimi se je vozil mladi knez s svojim spremstvom (suite). Vzuebesni „živio“ nebrojne množice ga je pozdravljale med potem. Jaz sem si bil že prej namenil, izraz njegovega obraza študirati, radoveden, kako more izgledati mlad človek, ko naenkrat stopi na tako visoko stališče, ljubljeno in z navdušenjem pozdravljen od celega svojega naroda, kateri svojo osodo in svojo bodočnost poklada v njegove roke. Zato sem bil samo na njega oči poostiril, in druge reči in osebe okolo njega nisem mogel pregledati, ker, dasi se je sprovod prilično počasi pomikal naprej, videti sem mogel tu kneza samo za en trenotek ko je šel sprejeto v cerkev, in zopet za en hip, ko je šel iz cerkve.

Že prišedši v Beograd in seznanivši se z nekaterimi osebami, povprašal sem, kak je mladi knez. Nikdar nisem bil čestilec mogotcev, ni kraljev ni knezov ni cesarjev, čestilec zato že, ker so mogotci. Tudi kar se Milana tiče, nisem imel velike misli. Čitavši srbske opozicijske novine, kakor so pisale pred dvema leti (n. pr. „Pančevac“, „Zastava“), napadajoče Blaznavca, da je po ubijstvu Mihajla terorizmom poslal tega „mladiča“ na prestol — predstavljal sem si kneza vse drugače nego sem ga našel. Že moji begradski stari in novi znanci, tudi tisti, ki so nekdanji nezadovoljni bili s tem pozvanjem, ometali in ovrgli so mi vse dvome, in prej nego sem kneza videl in gromovite živioke čul, preverjen sem bil, da v srbski kneževini nij druge stranke nego vladna, kneževa, ter da je knez kljubu svoji mladosti vseskozi priljubljen. (Zakaj? — to kasneje.) Tudi ako bi bil pričakoval videti „mladeniča“ slabega, telesno in duševno, motil bi se. Knez Milan je — kakor vsi ki ga poznajo trde — duhovit človek, energične nature, popolnem narodno in svetovno izobražen, talentiran in Srb s celo dušo. Telesno je široke postave, lepega trdnega telesa. Izgleda kljubu svojim osemnajstim letom kakor popolnem izraščeni, in ker nij dvombe, da se bode telesno še bolj razvil v naslednjih dveh, treh letih, bode

ta srbski knez prave herkulične postave, kakor kraljević Marko. Obraz mu je pravi srbski tipus. — Na vozu sedeč poleg svojega duševnega otca, dozdanejšega regenta Blaznavca, nazaj naslonjen, videl se mi je kakor človek, kateremu se na lici bere, da ima najsrečnejši dan svojega življenja. Hvaležen pogled na navdušen narod ob obeh straneh ceste je bil, kakor bi hotel obetati vse, kar ta narod pričakuje od njega. Poleg tega pa nij bilo videti one vladarske oholosti triumfatorjev, kateri pred soboj vidijo ponižne hlapce in se za blapčevstvo zahvaljujejo. To poslednje je vtis, ne da se torej peresom popisati.

Za knezom so vozili se in šli diplomati, honoracijori, deputati, oddelki regularne vojske itd. — Po končani tej cerimoniji so bila predstavljena diplomati in slovanski gosti. Odličnejše občinstvo je bilo pripuščeno pred knežev konak (ki v sredi vrta stoji). Izmed diplomatov, ki so po zvršeni avdijenci odpeljali se od kneževoga doma, bil je ruski poslanik knez Dolgoruki z navdušenimi živiokeci pozdravljen. Ravno tako italijanski. Ko se je Magjar Kallay na voz popel, pogledal je sicer gospodarno na občinstvo, a vse je bilo tiho, ni en živio se nij čul.

Ob dveh popoldne je bil velik banket za 300 oseb, katerega je dajalo begradsko mesto gostom. Po neljubi neprilici sem bil zadržan okoristiti se s poslano mi od komiteja pozivnico „na ručak“, kar mi je žal, to se ve ne zaradi ručka temuč zaradi govorov tam govorenih, da jih nisem sam čul. Pripovedali so mi prijatelji, da se je tu govorilo mnogo in odkritosrčno. Govorniki so željo srbskega naroda po zjedinenju izrekli, a ter napivali Milanu kot bodočemu — kralju Srbov, poudarjaje ob enem solidarnost slovansko.

III.

V Beogradu 23. avgust.

Denes sem bil z drugimi slovanskimi gosti in deputati vred pozvan na obled pri knezu. Kar sem včeraj zamudil po lastni, ne predvideni krivnji in po slučajni, namreč zamudil govore pri gradjanskem banketu in predstavljenje z drugimi gosti pri knezu, to se je denes popravilo in še boljše naredilo.

Za obed pri „kneževem stolu“ je bil nalašč za to priliko v kneževem vrtu napravljen praviljon.

Reklo se nam je tu pred obedom, da oni inostranski gosti, kateri niso včeraj kneza pozdravili, morejo, ako hočejo, to denes storiti. Tacih nas je bilo še okolo 20. Peljani smo bili v sprejemno sobo. Prej še nam je došični adjutant ali „ceremonijski mojster“ (vseskozi slovansko koridijalen mož) rekel, naj se, da bode stvar brža in krajša, razdelimo tako, da bodo vsi iz enega kraja v eni gručici, iz katere samo eden govori za vse. Stopili so Srbi iz enega kraja vkup, Hrvati vkup, Bolgari takisto; jaz pak, s a m in samcat Slovenec! nisem mogel „vkup stopiti“, ker sem bil sam iz naroda, ki je — če bog hoče — tudi ud Jugoslovanstva. Čestitali ali pozdravljali so kratko kneza, ko je v sredi bivših regentov in zdanih ministrov, Blaznavca in Ristića v sobo stopil, govorniki posamnih gruči; ko sem jaz na vrsto prišel, predstavil sem kot „Slovenec“ (I. I., to in to) in rekel, da „imam čast Vašu Svetlost pozdravljati in čestitati ob prilici nastupanja na vladu, u imenu Slovenacah, kao na severnom zapadu skrajnoga dela Jugoslovanstva.“ — Vsem skupaj se je knez zahvalil.

Sodbo, katero sem v prejšnjem pismu o knezu Milanu, po vtisu katerega dela, izrekel, morem tudi potrditi zdaj, ko sem ga iz najbližnje bližine opazovati priliko imel. Samo, da se mu je denes poznalo nekoliko — rekel bi dekliške — bojaznosti, katera mu pa prav ljubeznjivo stoji in je čisto naravna, če se premisli, da je še le drug dan na prestolu. Vidno pak je baš iz tega, da mora mladi knez imeti dobro, nepokvarjeno srce, in dobrosrčen človek mora biti dober domoljub, ter ne more biti despot.

Pri obedu v paviljonu je nazdravil kneza predsednik narodne skupščine, Karabiberović, v

daljšem govoru, v katerem je rekel: „dasi tu nij zbran ves srbski narod v istini, zbrani so vendar zastopniki srbskega naroda iz vseh krajev, in počastili so nas gostje iz raznih sorodnih slovanskih dežel. Tako se sme reči da je tu zbrano celo Srbstvo. V ime srbskega naroda nazdravljam torej Nj. Svetlosti izrazujoč upanje, da se po knezu spolnijo vse nade, katere srbski narod v njega stavi.“

Na to se vzdigne mladi knez Milan od svojega stola in z energičnim glasom zahvaljuje se za napitnico, napije „na napredek srbskega naroda“ in pozdravlja „vse mile goste, dobro so mi došli.“ Burni trikratni naš „živio“ je bil odgovor na knežev napitnico.

Govorili so potem še drugi. Nek Rumun je napival (francoski) Srbiji in njeni nalogi, ujediti Srbstvo na balkanskem otoku; dalje je govoril nek Čeh, želeči knezu državništvo in moč Dušanovo, hrabrost Miloševo, upraviteljnost Mihajlovo itd.; govoril je zastopnik Bolgarov, zastopnik Slovakov, Hrvatov i. dr. Ob 1/4 popoldne je knez zapustil s svojo svito paviljon in se odpeljal v Topčider. Pri šampanjcu so se govorili posameznih zastopov nadaljevali.

Dopisi.

Iz Zagreba 25. avgusta. [Izv. dop.]

Pri nas je sploh mnenje razširjeno, da so vsa sumnjičenja lojalnosti našega sabora, vsi glasovi o njegovem razpustu, in očrnljivanja saborske večine maslo iz Rauchove kovarnostne kuhinje. Kakor je Rauchova klika znala pred saborskimi volitvami promemorije o fingiranih zarotah narodne stranke izmišljovati, ravno tako izmišljuje tudi denes vsakojake osvade. Vse nekamo na to kaže, da so hidri Raucha spet nove glave rasti začele.

Peštanski Agrameričin dopisnik dr. Ferencz piše, da so glasovi o razpustu sabora „sedaj še“ izmišljeni. Nekaj resničnega utegne tedaj vendar na tem biti, kajti tudi „Pest. Ljd.“ piše: „stoprv onda, ko bo vsako upanje na redno delavnost sabora izginilo, se bo skrajno sredstvo razpusta upotrebilo.“ Čemu te groznje? Javna tajnost je, da je sabor vse kar je naredil, naredil v popolnem porazumljenju z vladnim načelnikom Pricu. Če pa ta ne dobiva o pravem času pravih napotkov iz Pešte, temu bogme sabor nij kriv. Očividno je, da Magjari povoda iščejo, kako bi se spet z našim narodom sprli, ali kakor srbske narodne pesmi pravijo, radi bi „kavgo zametnuli.“

Razpust srbskega cerkveno-narodnega zbor v Karlovcih deluje nengodno na naše javno mnenje. Srbske cerkvene občine vzdržavajo svoje duhovne in svoje šole celo iz lastnega premoženja, zlasti iz dohodkov svojih bogatih zakladov. Iz državne blagajne ne dobivajo niti prebitega krajcarja, in vendar jih vlada v napredku cerkvenem in šolskem zavira kjer koli more. Na Turškem so si Bolgari priborili svojo cerkveno avtonomijo, v magjarskem orsagu se pa ta avtonomija podkapa. Skor bomo mogli izdihniti: o srečni narodi turškega cesarstva! Če so pa Magjari z razpustom srbskega cerkveno-narodnega zbora v Karlovcih hoteli odgovoriti na slavnosti vstolovanja kneza Milana v Beogradu, so pokazali svojo mongolsko surovost. To se pravi burjo sejati.

Iz Dunaja, 26. avg. [Izv. dop.] Danes Vam moram poročati o velikem škandalu, katerega je prouzročila „Deutsche Ztg.“, znani najbolj odkritosrčni — ali kakor se sama imenuje „poštenci“ pruski organ na Dunaji. Dovolite mi pa kratek uvod.

Kdor je živel ali bolje: kdor živi med nemškimi prebivalci v Avstriji, prepričan se je, da avstrijsko nemško ljudstvo, narod, zvesto in verno svojo Avstrijo ljubi, da se srdito proti Prusiji obrača, posebno naš cesar in vsa njegova rodovina uživa največje simpatije pri avstrijskih Nemcih. To avstrijsko mišljenje avstrijskih Nemcev so začele zadnja leta nekatere dunajske novine izpodkopavati. Mnogokrat ste v svojem listu za to navedli posebno „N. Fr. Presse“. To da ta od pru-

skih izseljencev (utemeljitelj „N. Fr. Presse“, nedavno umrli dr. Maks Friedländer, je bil na Pruskem rojen in odgojen) in Judov ustanovljeni in spisovani časopis še nij dosti za novo Bismarkovo Nemčijo pisal nekaterim vročim Bismarkovim prijateljem v Avstriji in zato so zadnji — poslanci v drž. zboru — utemeljili „Deutsche Ztg.“ V tem svojem organu pišejo oni Bismarkovci zoper vse prav res avstrijsko in v svoji odkritosrčnosti očitno nasprotujejo vsem avstrijskim izjavam, ako niso Bismarkovske.

Nedavno je spisal Ant. Langer, dunajski ljudski pisatelj, pesem, ki je v nasprotju s prusko popevko „Wacht am Rhein“ imela naslov „Wacht an der Donau“ in slavila avstrijsko domoljubje. Na to je „Deutsche Ztg.“ prinesla nesramno pesem, v katerem je avstrijsko domoljubje na najgrši način v blato teptala. Povodom tega izide v „Tagespresse“ članek, ki ostro biča ono zaničevanje avstrijskega domorodnega čutstva in imenaje spisovatelje „Deutsche Ztg.“ „journalistische Hallunken“, ki bi bili po drugod že davno po trdnjavah zaprti, ako bi enako počenjali. Nekateri udje uredništva „D. Ztg.“ pridejo na to h glavnemu uredniku „Tagespresse“ Gans-u in terjajo zadostenje v dvoboju. Gans zavrne, da se „s takimi ljudmi ne bje“, sicer naj se za svojo čast po postavnem potu pri sodnji potegnejo. Sodelavci „D. Ztg.“ odgovorijo, da bodo Gansa „justificirali“, kjer ga najdejo in ko Gans denes skoz tukajšnjo ulico „Wollzeile“ gre, napade ga sodelavec „D. Ztg.“, Steinbach s svojo palico, ki je imela na enem koncu svinčeno kroglo; Gans pa se je zarad žuganega mu „justificiranja“ oborožil z bodalom v palici, katero za obrambo izdere in Steinbacha rani. Policija je oba žurnalista na komisarjat peljala in po potrebnih zapiskih vso stvar deželni sodnji izročila. Steinbach in drugi uredniki „Deutsche Ztg.“, ki si poprej menda iz germanske hrabrosti niso upali sodnji prepustiti rešitev svoje — pač Avstrijo izdajalske — „česti“, bodo sedaj morali pred postavnim sodnikom svoje postopanje zagovarjati. Stvar bode menda nekoliko razkrila delovanje dunajskih Bismarkovcev in ker zato sega v politiko, sem jo Vam poročil, to tem rajše, ker pred odprtjem ogerskega drž. zbora in delegacij nij in še ne bode konca „pasjih dnov“ v politiki. Potem utegne „saison morte“ nekoliko bolj „saison vive“ postati.

Politični razgled.

Auersperg-Ungerjeva vlada ne more stpeti resnice, zato je dala konfiscirati od nas označeni dve brošuri: „Zmaga ustavovercev pri zadnjih volitvah na Češkem“ in „Korupcija v Avstriji“ (glej zadnjo št. „Sl. N.“). Obe brošuri pravijo, da je spisal grof Clam — Martinic. Seveda nam je konfisciranje teh spisov vzelo pravico, objavljati posnemke iz njih, kar smo v zadnjem svojem listu obljubili. Sicer pa stvar vnovič jasno osvetljuje avstrijsko „ustavo“ in „svobodo“.

Od oficijozne strani se poroča, da bodo delegacije na 16. septembra sklicane.

Zadnje dni so bili vsi ogerski ministri na Dunaji, kjer so pod predsedništvom cesarja končno določili, kako se ima glasiti prestolni govor s katerim bode cesar 3. septembra ogerski državni zbor odpel.

Dunajski „Wanderer“ prinaša izvirno pismo iz Frankfurta, katero dokazuje, da je Prusija ali Bismark berlinski shod cesarjev samo za to uzročil, da bi mu Avstrija potila dva glavna protivnika sovražnika nemške države, južnonemški partikularizem in katoličanstvo, da torej ima Avstrija za Nemčijo samo kostanj iz ognja jemati.

V Lvovu imajo Poljaki voliti novega poslanca. Ta slučaj je dal povod, da sta bila že dva volilna zbora. Programi, tu razvijani od volilcev in kandidatov, so po večini federalistični in zametavajo dozdanjo politiko poljskih državnih poslancev, kateri so želeli za Galicijo posebnih

koncesij brez ozira na druge Slovane in federaliste. Da bi to mnenje skoraj prešinilo celo Galicijo!

Iz Pariza se poroča, da je imel Gambeta razgovor s Thiersom, ter je temu izrekel, da on ne želi vlado dobiti, temuč da se hoče držati programa zmerne republike in podpirati s svojo stranko predsednika republike, kot edinega, ki more zdaj red zdržati.

Na Španjskem so se volitve v parlament izvršile. Poroča se, da je voljenih 270 privržnikov ministerstva, 75 republikancev in samo 26 konservativcev raznih barv.

Razne stvari.

* (Preširnova slavnost.) C. k. okrajno glavarstvo v Radolci je dovolilo, da se sme 15. septembra t. l. v Vrbi na Gorenjskem spomenična ploša na rojstvenem domu Dr. Fr. Preširna slovesno odkriti, s tem pogojem, da se v govorih ne bode nič političnega ali sicer nevarnega vmešalo, da se bode strogo pri reči sami ostalo in da se c. k. okr. glavarstvu osem dni pred slovesnostjo morajo predložiti slavnostni in končni govori in slavospev. — Južna železnica je privolila na polponožano vožnjo ceno od vseh postaj med Beljakom do Maribora in od Maribora do Ljubljane tistim, ki se bodo vozili k Preširnovi slavnosti in sicer od 13. do 17. septembra. Izkaznice bo pisat. društvo o pravem času razposlalo. Za potnike iz Trsta do Ljubljane nij privoljena ponizana cena, pa tu gre zloženi vlak z znižano ceno o tako priležnem času, da pride ob 5ih zjutraj v Ljubljano, v 1/27ih zjutraj pa se odpelje gorenjski vlak.

* (Sporočilo o občnem zboru „Soče“), ki je bil 24. t. m., smo prekasno prejeli za ta list; prinesemo ga v prihodnjic.

* (Za pridne otroke.) Celjskemu volilnemu okraju znani svetovalec deželne sodnje in bivši poslanec celjskega mesta Fr. Tomschitz, je dosegel, kar je s svojo protislovensko kandidaturo dosegel hotel — postal je svetovalec višje deželne sodnje v Gradcu.

* (Deželni poslanec L. Svetec,) poprej notar v Idriji, prestavljen je na lastno svojo željo kot notar v Litijo.

* (Česka literatura.) V Pragi izhaja vsak mesec enkrat časopis z naslovom „Věstník bibliografický“ (urednik Urbánek), ki prinaša novosti in kritike vseh del, ki prihajajo v českem jeziku na svetlo. Zaduja številka omenjenega mesečnika kaže, da je od 1. januarja 1872 do sedaj češka literatura 503 dela porodila. Gotovo lepo število!

* (Česko-slovanska trgovska akademija.) V denšnjem listu prinašamo nam poslano oznanilo in program československe trgovske akademije v Pragi, katero vsem slovenskim trgovcem in vsem onim, ki se hočejo bodisi ktere koli veje trgovstva poprijeti, vroče priporočamo.

* (Koliko veljajo bojne ladje.) Bojna ladja „Custoza“, največja (nedavno dodelana) oklepna ladja v avstrijskem bojnem brodogradu, stane 4,144.000 gl.

* (K vojaški statistiki.) V Avstriji znaša število mladeničev, ki bi po svojih letih morali k nabiranju vojaških novincev priti (rekrutov), na leto 334.000, v Rusiji 450.000, na Nemškem 345.000, na Francoskem 325.000, v Italiji 250.000. V resnici pa prihaja k nabiranju vojaških novincev vsako leto v Avstriji 95.000, mož, v Rusiji 150.000, na Nemškem 130.000, na Francoskem 150.000, v Italiji 95.000. Te številke pa se seveda po sklepih v parlamentih, oziroma naredbah vladarjev spreminjajo. Nesposobnih za vojaštvo je v Avstriji 48 %, v Rusiji 46 %, na Nemškem 47 %, na Francoskem 49 %, v Italiji 45 %. Od 100 vojaških novincev jih zna brati in pisati v Avstriji 43, v Rusiji 10, na Nemškem 97, v Italiji 37, na Francoskem menda tudi blizu toliko ko v Italiji, toda v cifrah do sedaj

Francoske oblasti tega niso objavile. Čas aktivne službe v vojski je v Avstriji 3 leta, v Rusiji 8 (pri nekterih oddelkih 10) let, na Nemškem 3 leta, na Francoskem 5 let, v Italiji 4 leta. Od vseh prebivalcev je vojakov v Avstriji 2.73 %, v Rusiji 1.78 %, na Nemškem 2.99 %, na Francoskem 2.45 %, v Italiji 1.96 %.

* (Ženska emancipacija.) Ženske telegrafiste, poštne uradnike, zdravnike že ima Evropa. V Ameriki pa sedijo ženske na sodnem stolu, so advokatinje in celo — pridigarice. V New-Yorku pridiguje vsako nedeljo kakih 15 žensk in piše se, da jih verni prav pazljivo poslušajo in da besede ženskega pridigarja vernim mnogo(?) globočeje v srce segajo ko iste besede iz moških ust. V Ameriki imajo že tudi ženske polkovnike, da! neka gospa Woodhall dela sè vsemi močmi, da bi po odstopu Granta, postala — predsednik severo ameriških zedinjenih držav!

* (Galicija) trpi ravno sedaj dvojno nezgodo. Prvič so vsled mnogega dežja reke deželo proplavile in tako napravljena povodenj mnogo škoduje poljskim pridelkom. K temu pa se je v mnogih krajih tudi v Galiciji kolera sopet vgnjezdila. Sploh letos kolera v Rusiji, Rumuniji in Moldavi, v Bukovini in Galiciji že vdrugič razsaja.

* (Koliko je kovanega denarja na svetu.) Francoski časopis „Liberté“ poroča, da ima ves svet 83 milijard ali tri in osemdeset tisoč milijonov kovanega (t. j. nepapirnatega) denarja. Od leta 1848 do 1871 se je v Avstriji, Italiji, Franciji, Angliji, Belgiji in v zedinjenih državah severne Amerike vkup za 14 milijard denarja skovalo.

* (Kolera) je prišla čez glavno mesto Bukovine, Černovice in okolico in razsaja tako hudo, da so oblasti najobširnejše naredbe proti kugi storiti morale.

* (Japan,) znano cesarstvo na otokih ob vzhodnem bregu Azije, ima 37 milijonov prebivalcev. Sedaj se je tam preganjanje kristijanov nehalo. V zadnjem času se sploh kaže v Japanu živo kulturno prizadevanje posebno od cesarja pospeševano. Že ima Japan železnice in telegrafe.

Vsem slovenskim ljudskim učiteljem!

Pervi splošni zbor vseh slovenskih učiteljev bode 24. in 25. septembra t. l. v Ljubljani. Po splošnem razgovoru in mnogih željah bodejo se pri tem zboru obravnavale te-le stvari:

1. kako naj se **slovenski učitelj** za svoj stan izobražuje;
2. kako naj se v naših večrazrednih ljudskih šolah podučuje drugi deželni jezik;
3. kako naj bi ljudski učitelji na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem imeli enako merno plačo;
4. posamesni nasvetje.

Zraven tega bode dosednji začasni odbor slovenskega učiteljskega društva poročal o društvenih zadevah in potem bode (po §. 13. društvenih pravil) volitev prvosednika, blagajnika, trinajst drugih odbornikov in treh pregledovalcev društvene blagajnice in knjižnice. Prvi dan t. j. 24. sept. t. l. zvečer bode na korist slovenskega učiteljskega društva pod vodstvom g. A. Nedveda javna **učiteljska beseda** ali **koncert**.

Drugi dan t. j. 25. septembra bode občni zbor društva v pomoč učiteljem in njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem.

S tem splošnim zborovanjem slovenskih ljudskih učiteljev združena bode tudi razstava učil, ktere se bodo vdeleževali tukajšnji in vnanji knjižgarji in tudi posamesni učitelji in nektare ljudske šole.

26. sept. potem se napravi, ako bodo kaki vdeleževalci hoteli, izlet v Bled ali v kak drug bližnji kraj na Gorenjsko.

Vsak vdeleževalec prvega splošnega zbora vseh slovenskih učiteljev plača 50 kr. za vstopnico, s katero bode se po znižani ceni vozil po železnicah, in bode imel z njo vstop v zborovanje, k razstavi, k učiteljski besedi in k drugim takratnim shodom.

Vse slovenske ljudske učitelje na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem, posebno vse ude slovenskega učiteljskega društva, vljudo vabimo k temu prvemu splošnemu zboru vseh slovenskih učiteljev. Ljubi bratje, slovenski učitelji! pokažimo svetu, da nam srce bije za domačo šolo in pravo narodno omiko, in da to svojo važno nalogo moremo le izvrševati, ako svojo združbo utrjujemo, svoja čutila čistimo in bistrimo, da se za svoj težavni poklic spodbujamo, ter s posebnimi pomočki pomagamo tudi posebnim naméri na blagor našega milega naroda.

Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani,
15. avgusta 1872.

Poslano.

Česko-slovanska trgovska akademija v Pragi

stopi v život početkom bodočega šolskega leta, t. j. s
1. oktobrom 1872.

Namen tega zavoda je, da bi mladeniči, ki se hočejo pripraviti na trgovstvo, pomnoževali vednosti v drugih šolah pridobljene, pripravljali se za bodoč svoj poklic in nabrali si prikladnih vednosti teoretičnih in praktičnih o trgovstvu v vseh njegovih vejah, tako da bi odhajajoči iz akademije precej sposobni bili za plačane službe v katerem koli trgovskem zavodu.

Akademija obstoji iz dveh letnikov, v katerih se bodo učili naslednji predmeti: knjigovodstvo, kupčevalsko računarstvo, nauki o blagu, mehanična tehnologija, kemija in kemična tehnologija, narodno gospodarstvo s posebnim ozirom na teorijo

trgovstva in svetovno industrijo, nauki o trgovskem zakonodstvu, zakonih menjških, trgovskih, colnih, o privilegijih in monopolih, trgovska statistika, trgovsko zemljepisje, zgodovina trgovstva in kulturna, krasopis in besednjak, končno jeziki, razen češkega in nemškega (ta oba se bodeta učila temeljito in skrbljivo tako, da bodo absolventi akademiki enako sposobni za češke in nemške zavode), še ruski, francoski, angleški, laški, in ako se oglasi zadostno število slušateljev, tudi drugi slovanski jeziki.

Za slušatelje ne imajo potrebnih priprav, da bi mogli biti sprejeti v prvi letnik akademije, ustanovljena je pripravnišnica, v kateri se bode učila češčina, nemščina, računarstvo, zemljepisje, zgodovina, cerosakon, prirodoslovje, krasopis in risarstvo.

Za začetek odpre se samo prvi letnik akademije in pripravnišnica.

V prvi letnik akademije sprejemljejo se za redne slušatelje mladeniči, kateri so dodelali tri razrede nižje realke ali nižje gimnazije in redno obstoje v sprejemni skušnji, kakor tudi taki, ki nedodelavi omenjenih šol pri sprejemni skušnji pokažejo, da so si drugače potrebne vednosti pridobili. Kdor pak nema gori rečene pripravne omike, mora se za sprejem v pripravnišnico tudi sprejemni skušnji podvreči. Izvenredni slušatelji se bode tudi izvenredno za posamezne predmete sprejemali.

Solnine se plača na leto 120 gld. a. v., v pripravnišnici pak 100 gld., kar se plačuje v polletnih obrokih pri začetku šolskega časa.

Zapisovanje počne se z dnem 5. septembra in bode trpeto do konca tega meseca. Oglasi naj se godijo v rečenem času med urami 9. in 12. dopoldne, od 23. septembra tudi popoldne med 2. in 4. uro v ravnateljstvu akademije, katero se nahaja v šte. 4. (novem) na malem trgu staromestnem (v hiši na oglu trga linhartskega), kjer se tudi na esa vprašanja posajnila podavajo in se na željo tudi pripravne rodbine priporočajo, v katerih bi bili akademiki oskrbljeni z vsemi domačimi potrebami.

V Pragi, dne 22. julija 1872.

V imenu upravnega odbora za ustanovljenje in vzdrževanje českoslovanske trgovske akademije.

Alois Oliva,
predsednik.

Em. Tonner,
ravnatelj akademije.

„Moja lepa Uba Slovenija“.

Blagovolite gosp. Ljudm. M. . . . poslati po pismo, ki leži za vas na pošti v T. . . . pod znano šifro.

Ravno kar je prišla v tiskarnici družbe sv. Mohora na svitlo:

Nova metrična mera.

Slovenskemu ljudstvu v poduk.

Cena 10 kr.

Dobiva se v Ljubljani pri Otokarju Klerru; v Celji pri Geigerji in Socharji; v Gorici pri Socharji. (161—1)

Oznanilo.

Dobro uredjena, obhodna lekarna na Kranjskem se daje v najem. Več pod adresno: Lekarna v Metliki, via Ljubljana. (159—2)

Vsem srčno hvalo,

kteri so moje velikoletno kupčijsko delovanje s svojim zaupanjem podpirali.

V Ljubljani, dne 25. avgusta 1872.

(160—2)

Henrik Skodlar.

Oznanilo.

Dne 2. septembra t. l. dopoldne od 10ih do 12ih se bode v šolskem hramu predelovanje fravhamjske šole po minuendo dražbi oddalo.

Klicalo se bode 4906 gld. 38 kr.

Čas predelovanja je eno leto.

Pogoji zidanja se pri podpisnem na tanko pozvejo.

Kdor ima k temu veselje, se uljudno vabi.

Krajni šolski svet v Fravhajmu,
dné 22. avgusta 1872.

(158—3)

Arnej Zamolo, načelnik.

Mariborska

eskomptna banka

Visoka c. k. namestnija je potrdila obliko za naše
vložne knjižice,

ktere tedaj odsihmal tudi izdavamo, kakor hranilnica. Vloženemu denarju priraste 5% obresti, in 1. januarja ter 1. julija vsakega leta pripisujemo je kapitalu. Obresti tečejo od dneva vloge do dneva vrnitve, in odprta je naša banka vsaki dan od 8—12 dopoldne, ter od 2—6 popoldne.

Opravljeni odbor.

(153—2)

Borzni komptoar in menjavnica

dunajske komisijonske banke

Schottenring 18,

prejema vse kakor koli imenovane bankne, menjaške, in borzne posle.

Naročila na tukajšnjem trgu in iz provincije se jako naglo, reelno in promptno izvršujejo in se vrednostni papirji in valute po borznem komptoarju kupljene z obzirom na vsakokratno stanje denarnega trga pod najbolj cenimi pogoji obdeljujejo.

Poslovne prostornosti so vsak dan od 9. ure zjutraj do 6. ure zvečer brez prenehanja občinstvu odprte.

(131—11)

brez zdravila

Na prsni in pljučah

bolani se po naravnem potu tudi v obupnih in od zdravnikov za neozdravljive razglašanih slučajih radikalno ozdravljajo brez zdravila.

Po natančnem popisu bolezni pove pismeno

Dir. **J. H. Fickert,** Berlin.

Wall-Strasse No. 23.

Honorar 5 gld. a. v., ki se naj pismu priloži.

(162—1)

brez zdravila

Profesor

doktor Valenta

stanuje odzdaj naprej v svoji lastni hiši

št. 251 za zidom

v

Ljubljani.

(163—1)

Dr. J. G. Popp-a

(6—4)

Anatherinova ustna voda,

posebno zoper vsak slab duh v ustih, naj pride od umetnih ali votlih zob ali od tabaka.

Ni boljsega za boleče, lahko krvaveče zobno meso, za trganje v zobeh, pri razrahljanju in ginjenju zobnega mesa, posebno v viših letih, kadar je za premembo temperatu e posebno občutljivo.

Nad vse cenljiva za rahlo stoječe zobe, bolezen, katero precej zljajša in brani da se ne ponovi.

Sploh najboljša, kar se more rabiti, da so zobje in zobno meso čisti in zdravi.

Cena gld. 140 steklenica.

Dr. J. Popp-a anatherinova zobna pasta.

Zgoraj imenovana zobna pasta je eden najlepotnih pomočkov za čiščenje zob, ker nima nikakoršnih zdravju škodljivih snovi v sebi, mineralni primeski ne delajo kvara zobnemu emailu, organske prvine te paste očiščujejo zobe, hlade in bolj živo delajo sklenino in slezeno, primešano eterično olje hladi usta, zobje postajajo vedno bolj beli in čisti.

Posebno jo gre priporočati potovalcem po suhem in po vodi, ker se ne da razsuti in se tudi po vsakodnevni mokri rabi ne pokvari. Cena za dozo 1 gl. 22 kr. a. v.

Dobi se v Mariboru v Bankalarjevi lekarni, pri g. A. W. Königu, lek. Marija pomočnica, pri g. F. Kolletnigu in v Tauchmann-ovi bukvarnici; v Celji pri Krisperju in v Baumbachovi lekarni; v nemškem Landsbergu pri A. L. Müllerju, lekarju; v Gleichenbergu pri F. pl. Feldbachu, lek.; v Konjicah pri C. Fischerju, lek.; Leibnitz, lek. vdove Kretzig; Ljutomeru lek. F. Pessiak; Murek lek. L. pl. Steinberg; v Ptujju lek. E. Reithammer; Radgoni lek. F. Schulz in J. Weitzinger; v Brežcah J. Schniderschitsch; Rogatec lek. Krisper; v Kislivodi v lekarni; Stainz V. Timonšek, lek.; Sl. Bistrici J. Dienes, lek.; Slov. Gradcu J. Kaligarsch; Počettek Vasulik lek. V araždinu A. Halter, lekarnica. Deperis lekar v Ipavi.

Nakup in prodaj kakor menjavanje vseh obstoječih

državnih papirjev, prioritetnih obligacij, sreček, železničnih, banknih in obrtniških akciij.

Reševanje kuponov,

Naročila za c. k. borso

se za gotovino ali navrček 10 % izvršujejo.

Vse vrste sreček

se proti plačilom v mesečnih obrokih od gl. 5 na višje prodajejo.

ROTHSCHILD & COMP.
Opernring 21,
DUNAJ.

(93—9)

Deležni listi

za vse vzdigatve veljavni brez daljšega doplačila.

40tine c. kr. avst. drž. sreček l. 1839 gld. 6.
20tine c. kr. " " " l. 1860 " 8.
20tine ogerskih darilnih sreček l. 1870 " 7.
20tine turšk. železničnih sreček l. 1870 " 4.
(36 vzdigatev veljavni)